

FALLINGBOSTEL, TESCHENDORF, BERGEN-BELSEN

Witte Donderdag, 9 april 2009

Berend en Lia halen ons op en we rijden in een uur of vier naar Fallingb. Op Kreuzberg 11 heb ik op internet een Ferienwohnung gevonden bij Frau Schröder, met alles erop en eraan voor € 38 per nacht en € 25 schoonmaak-

uur of half zeven gaan we eten bij 'Drei Tageszeiten'. Het hele restaurant is leeg. Maar het is dan ook Witte donderdag. 'We nemen alleen een hoofdsotel; Varkenshaas omwikkeld met spek, reepjes koolrabi en pommes dauphines met een eiersaus. Het smaakt prima. Het toetje hebben we al in de Lidl gekocht en dat eten we thuis. Daar drinken we ook de koffie, om daarna bijtijds naar bed te gaan.

kosten. Nadat we hebben uitgepakt gaan we de 'stad' verkennen en wat inkopen doen. Bij de bakker vragen we waar we het beste kunnen eten. Er is een Italiaan en een 'gut bürgerliche Küche'. Om een

Goede Vrijdag (Karfreitag) 10 april 2009

Om negen uur staan we op en ontbijten rijkelijk en gezellig samen. Dan maken we ons op om naar Teschendorf te rijden. Het is zo'n honderd kilometer verder, alles binnendoor. Berend heeft een hele route uitgepuzzeld, waarbij we ook wat van de omgeving kunnen zien. Veel wegen zijn alleen toegankelijk voor militaire doeleinden. Om 11.45 uur komen we in Teschendorf aan. We worden hartelijk ontvangen door zoon Volker van Otto Bammel en zijn vrouw, die vandaag op

bezoek zijn, Otto en zijn vrouw Marlene en opa. Marlene en haar schoondochter zijn druk in de keuken. We gaan meteen aan tafel. (Wij hadden meer zin om even rustig een bakje koffie te drinken!) De tafel is opgesteld in de hal, zodat we er met elf man aan kunnen zitten. (De twee kleintjes van Volker zitten aan de kop. Er worden schalen met gebraden lamsvlees, boontjes met spek, gekookte aardappelen, rode kool, preisselberen en rode wijnsaus opgediend. Otto is een gemakkelijke prater. Wij willen natuurlijk graag wat horen over de oorlogstijd, maar hij weet daar maar weinig van omdat hij nog maar vijf jaar was. Otto praat over hun bezoek aan Australië waar zijn dochter woont en hij met zijn vrouw een paar maanden geleden naar toe zijn gegaan. Opa, Wilhelm Rothweiler is de stiefvader van Otto en 91 jaar maar nog best te spreken. Oma Else is twee jaar geleden overleden. Zij trouwde als twintigjarige met de vader van Otto, die in de oorlog in de Oekraïne als soldaat is overleden. Otto heeft alleen een foto van het graf. Hij heeft zijn eigen vader nooit gekend. Zijn stiefvader is na de oorlog met zijn moeder getrouwd. Ook zijn vrouw Marlene heeft haar vader nooit gekend. Ook hij is nooit teruggekomen. Hij is opgegeven als vermist. Opa vertelde dat mijn vader hem eens had verteld dat het tillen van de zakken aardappelen heel zwaar voor hem was geweest. In totaal waren er 23 Nederlanders in het Arbeits Kommando 5011 Teschendorf. Ze werkten overal in het dorp. Op de boerderij was er naast pa nog een man. Ze sliepen in de zaal van Gasthaus Schröder en werden 'bewaakt' door een Landwacht. Ze aten samen met de

Oma Bammel

Gasthaus Schröder met rechts de zaal

De oude boerderij

Bammels op de boerderij. Eigenlijk mochten

ze niet samen aan tafel zitten. Tussen de tafels van de krijgsgevangenen en die van de bewoners moest een scheiding van ongeveer vijf centimeter zijn. Dat werd gecontroleerd. Otto had me al eerder gemaaid dat ze zo vaak Bratkartoffeln aten dat hij de rest van zijn leven geen Bratkartoffeln meer wilde eten.

Kaffee und Kuchen

Terug naar de maaltijd: Als toetje kwamen er twee grote blokken roomijs op tafel met zelfgemaakte kersensaus en een flinke schaal geslagen room. Voor zover als we al honger hadden was die in ieder geval helemaal gestild. Daarna naar buiten op het terras om uit te buiken en kwamen er fotoalbums op tafel. Jammer genoeg geen foto's uit de oorlogstijd of van de Schützenfesten later. Wel van de boerderij en van de overleden oma. Omdat het erg warm werd

verkasten we naar binnen, waar Marlene ons vroeg of we al zin hadden in Kaffee en misschien Kuchen. Wij hadden een bakkie met een stukkie taart in gedachten, maar dat was helemaal mis. (Ik had het kunnen weten.!) Ze was maar druk in de weer in de keuken en in de hal, waar ik met mijn rug naartoe zat. Eindelijk was het zover. De tafel bleek weer helemaal gedekt te zijn met zelfgemaakte kersentaart en Moonkuchen (cakebeslag met maanzaad en room, afgedekt met een laagje chocolade.) Otto heeft nog een paar oude foto's voor me gescand en gemaild. Toen werd het hoogtijd om te vertrekken. Chauffeur Berend bracht ons weer veilig thuis. Die avond hebben we maar niet gegeten. Wel heb ik als een roosje geslapen.

Paaszaterdag 11 april 2009

**Toegang tot de
Luftschutzbunker**

Na weer een gezellig ontbijt gaan we naar de Britse basis waar Kevin Greenhalgh speciaal voor ons op zaterdag zijn museum heeft geopend. Eerst rijden we naar de verkeerde ingang, waar de security al op de hoogte was van onze komst. Nadat we de aanwijzingen netjes zijn opgevolgd komen we bij de goede ingang uit, waar Kevin Greenhalgh ons al staat op te wachten. Maar eerst moeten we onze paspoorten inleveren en wordt de auto binnenstebuiten gekeerd. De onderkant wordt met een spiegeltje bekeken. Dan mogen we achter Greenhalgh aanrijden. Het museum is 'The Bunker' is gevestigd in een van de oude schuilkelders onder de compagniesgebouwen. Fallingbostel was namelijk een Duits militair opleidingskamp. Beneden aan de trap ligt het presentieboek open op 11 april voor Mr van den Brink. Fantastisch! Ik kwijt me meteen aan de mij door Lex opgedragen taak of Greenhalgh ook iets weet van de Arbeits Kommando's. Even later sta ik een boek te lezen wat ik hierboven al beschreven heb. Er is zoveel te zien dat je er gerust een paar dagen door kunt brengen. Kevin houdt niet op ons van alles te

verduidelijken en overall uitleg bij te geven. Wij zijn natuurlijk voornamelijk geïnteresseerd in de II Wereldoorlog. Bij het afscheid krijgen we nog een CD cadeau van de bevrijding van het kamp. Berend stopt een royale maar ook welverdiende gift in de pot donaties. We krijgen nog een visitekaartje mee, voor wanneer we nog wat te vragen hebben. Dan rijden we door naar het museum Bergen Belsen. Het hele kamp is op wat fundering na helemaal verdwenen maar in het museum komt overduidelijk tot uiting welke verschrikkingen hier hebben plaatsgevonden. Bij de bevrijding lagen er 10.000 lijken. De mensen waren zo afgestompt dat ze erboven hun potje zaten te koken. Er was al dagen geen voeding en drinken meer verstrekt. Na de bevrijding stierven er nog 13000

mensen van ontbering. Als je er meer van wilt weten kijk op <http://www.ushmm.org/> of <http://www.bergenbelsen.de/> en luister naar de ooggetuigenverslagen. Behoorlijk aangeslagen liepen we daarna het terrein op en bezochten de verschillende aandachtspunten. Rond een uur of zes waren we weer in Fallingbostal en hebben we bij een Italiaan gegeten. 's Avonds hebben

we thuis koffie gedronken. De volgende ochtend bij het afrekenen vertelde Gerhard Schröder (uit Oost Duitsland) ons dat hij aan het einde van de oorlog met zijn vijftien jaar ook werd opgeroepen voor dienstplicht. Hij zou net zijn examen doen voor de brandweer. Zijn chef vertelde hem toen dat hij uitstel moest vragen, 'omdat ze de oorlog toch al verloren hadden.' Gerhard had toen met open mond geluisterd. Hem was ingehamerd dat ze de Endzieg natuurlijk zouden winnen en nu was er iemand die zo maar durfde te zeggen, dat dat niet zo was. Hij heeft zijn schoolkameraden naar het slagveld zien vertrekken. Na de oorlog zat hij in Oost Duitsland. Toen hij met 18 jaar werd opgeroepen voor de dienstplicht, heeft hij zijn koffers gepakt en is naar het Westen gevlucht. Drie maanden later volgde zijn a.s. vrouw. De terugreis op zondag verliep zonder problemen en met prachtig weer. Thuisgekomen heb ik wel een dag of twee nodig gehad om alle indrukken te verwerken.

Kees